

الگوی مفهومی نفوذ از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

ابوذر گوهری مقدم^۱

حامد کیانی مجاهد^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۶/۱۱

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۰۲/۱۴

نشریه علمی آفاق امنیت / سال سیزدهم / شماره چهل و هفتم - تابستان ۱۳۹۹

چکیده

مهندسی ذهن‌های تابعان یک کنشگر و ایجاد انحراف در فرایند تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی آن واحد سیاسی در راستای تأمین منافع بدخواهان او، یکی از مهم‌ترین و متداول‌ترین راهبردهای مرسوم در دنیای سیاست معاصر است. نظام مقدس جمهوری اسلامی نیز از آغازین روزهای حیات با برکتش پیوسته با این نوع برنامه‌های غرض‌ورزانه ازسوی بدخواهان ملت ایران مواجه بوده که «پروژه نفوذ» در زمرهٔ کلیدی‌ترین و کارآمدترین آنها است. شناخت ماهیت، بنیادها و زیرساخت‌های مفهومی برنامهٔ نفوذ خارجی، نخستین گام راهبردی برای مقابلهٔ ساختارمند با نقشه‌های خباثت‌آلود قدرت‌های سلطه‌گر جهانی در حوزهٔ نفوذ قلمداد می‌شود. با عنایت به این مهم، مقاله حاضر درصدد استخراج الگوی نظری مفهوم‌شناسی نفوذ مبتنی بر تحلیل مضمون و شبکهٔ مضامین در چهارچوب نظام فکری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌باشد. سؤال اصلی پژوهش عبارت است از: «مفهوم‌شناسی مسألهٔ نفوذ از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، چه مختصاتی دارد و در قالب چه الگویی قابل تحلیل است؟» در راستای پاسخ‌گویی به این پرسش، نویسندگان نخست ضمن بهره‌گیری از روش «کسب نظرات نخبگانی»، به شناسایی گزاره‌های منتخب در بیانات معظم‌له پرداخته و سپس از مجرای کاربست «روش تحلیل مضمون»، الگوی نظری پژوهش را ارائه کرده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که دستگاه مفهوم‌شناسی نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، از چهار عنصر میناشناسی، بُعدشناسی، عاملیت‌شناسی و هدف‌شناسی تشکیل شده که هر یک از این عناصر در چهارچوب منظومهٔ فکری معظم‌له، واجد ارتباطات معناداری با یکدیگر بوده و از رهگذر این ارتباطات، الگوی مفهومی نفوذ خارجی منطبق بر اندیشهٔ ایشان به دست می‌آید.

واژگان کلیدی

نفوذ؛ استحاله؛ امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)؛ تحلیل مضمون؛ جنگ نرم

۱. عضو هیأت علمی دانشکدهٔ معارف اسلامی و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ایران. gohari@isu.ac.ir

۲. نویسندهٔ مسئول: دانشجوی دکتری علوم سیاسی گرایش مسائل ایران دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ایران.
moballeggh.isu@gmail.com

مقدمه

«امیرالمؤمنین فرمود: «مَنْ نَامَ لَمْ يُنَمَّ عَنْهُ» (نهج البلاغه، نامه ۶۲)؛ شما اگر در سنگر خوابت برد، معنایش این نیست که طرف مقابل شما و دشمن شما هم خوابش برده؛ او مواظب شما است، او مراقب شما است، او منتظر است که شما خوابت ببرد... دشمن الان در حال جنگ است؛ جنگ، جنگ نظامی نیست... اما جنگ هست، جنگ نرم هست، جنگ‌هایی هست که از جنگ نظامی خطرناک‌تر است؛ دشمن در حال جنگ با ما است» (امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۶/۱۰/۶).

قرآن کریم پیوسته مسلمانان را به عبرت‌آموزی از تاریخ و سرگذشت پیشینیان دعوت کرده و خود نیز ضمن بیان داستان‌هایی بر این مهم اهتمام ورزیده است. یکی از این وقایع عبرت‌آموز تاریخی که مطمح نظر قرآن کریم نیز قرار گرفته، داستان جنگ احد است که در آن، «غفلت‌زدگی از دشمن»، ورق سرنوشت نبرد را از پیروزی به شکست برای مسلمانان برگرداند و درسی را در دفتر خاطرات اسلام نگاشت که پیوسته، عبرت آن، چراغ راه حرکت جامعه اسلامی بوده است. عدم غفلت از خصومت‌ها، توطئه‌ها و برنامه‌های دشمن، یکی از شروط اساسی پیشرفت و بالندگی هر کشور و جامعه‌ای محسوب می‌شود. بر این غفلت‌گریزی، چهار گام مترتب است: اول، اعتقاد به وجود دشمن؛ دوم، اعتقاد به دشمنی‌کردن دشمن؛ سوم، شناخت برنامه‌های دشمن و چهارم، اتخاذ راهبرد و سیاست در مقابل دشمنی‌های دشمن. چهار گامی که هر ملتی که خواهان بقا و ارتقا است بایستی نسبت به آنها، امعان نظر داشته باشد.

جمهوری اسلامی به‌عنوان یک کشور مستقل که بر مدار تعالیم ناب اسلامی، حرکت هدفداری را آغاز کرده و به این حرکت با قدرت و استواری ادامه می‌دهد، در راه خود همواره با دشمنانی مواجه بوده که کمر به نابودی یا استحاله او بسته‌اند. دشمنانی که در هر برهه، با تفتن به اقتضائات آن دوره، ضمن الگوگیری از تجارب دشمنی گذشته خویش، برنامه‌ای را برای زمین‌گیرکردن انقلاب مردم ایران در پیش گرفته‌اند. یکی از اساسی‌ترین و کلان‌ترین این برنامه‌ها، در قالب «پروژه نفوذ» تعریف شده که از گستردگی و پیچیدگی زیادی برخوردار است و چون بیشتر از جنس قدرت نرم است، بُرندگی زائدالوصفی دارد.

نخستین قدم اساسی در راستای مقابله با برنامه نفوذ دشمن، شناخت کلی ماهیت و ابعاد آن است؛ که البته به‌دلیل «غیرگریز» و «رادارگریز» بودن آن، کسب شناخت همه‌جانبه از آن اگر نگوئیم غیرممکن است، کاری دشوار، چندلایه و زمان‌بر به‌نظر می‌رسد. اما از آن منظر، که هر قله مرتفعی از طریق برداشتن هزاران قدم نه‌چندان بلند، فتح می‌شود، شناخت این مسئله نیز نیازمند انجام پژوهش‌های متعددی می‌باشد؛ در میان این

پژوهش‌ها، مفهوم‌شناسی مسأله نفوذ، نقش پایه‌ای برای دیگر تحقیقات در این عرصه دارد؛ چراکه مسأله‌ای شناخته نمی‌شود، مگر زمانی که مفهوم‌شناسی آن به شکل درستی انجام پذیرد. ناگفته نماند که شناخت پروژه نفوذ با اعتراف به دشواری فهم تمام زوایای این مسأله به دلیل گستردگی، پیچیدگی و چندلایه بودن آن، همراه است و این پروژه به گونه‌ای است که هرچه بیشتر در مسیر شناخت آن قدم برداشته می‌شود، اعتراف به ناشناخته بودن و جهل نسبت به زوایای پیدا و پنهان آن بیشتر می‌شود.

با عنایت به ضرورت مفهوم‌شناسی مسأله نفوذ، این مقاله در پی آن است که این مهم را در چهارچوب اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، که متجلی در مجموعه بیانات ایشان نیز هست، مورد واکاوی قرار دهد. انتخاب منظومه تفکرایی معظم‌له به عنوان بستر انجام پژوهش، به این خاطر واجد اهمیت است که ایشان با توجه به جایگاه رفیع خود، تواناترین فرد بر فهم ماهیت و ابعاد پروژه نفوذ دشمن می‌باشند و منویات ایشان در این حوزه، به عنوان رهبر معظم جمهوری اسلامی، یقیناً راهگشایی اساسی برای پژوهشگران و دست‌اندرکاران این عرصه، در مسیر شناخت و مقابله با راهبرد نفوذ خارجی است. بر این مبنای سؤال اصلی پژوهش عبارت است از: «مفهوم‌شناسی مسأله نفوذ از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، چه مختصاتی دارد و در قالب چه الگویی قابل تحلیل است؟» در راستای پاسخ‌گویی به این پرسش، نویسندگان از مجرای کاربست «روش تحلیل مضمون»، نخست ضمن استفاده از روش کسب نظرات نخبگانی، پس از پیشینه‌سنجی موضوع و ارائه چهارچوب مفهومی، به پالایش فیش‌های حاصل از جستجوی واژگان کلیدی به دست آمده و جمع‌آوری داده‌های مرتبط با موضوع پرداخته‌اند و پس از شناسایی مضامین پایه‌ای و مضامین سازمان‌دهنده از درون تحلیل داده‌های انتخابی اولیه، از رهگذر شناسایی مضامین فراگیر، الگوی نظری مفهوم‌شناسی نفوذ از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) را مبتنی بر تحلیل مضمون و شبکه مضامین به دست آمده، ارائه و تبیین خواهند کرد.

پیشینه تحقیق

اگرچه عرصه مطالعات علمی در حوزه نفوذ، به‌ویژه نفوذ نرم، عرصه‌ای نوپا است؛ اما ایجاد رخنه و تأثیرگذاری سخت و نرم به منظور محقق ساختن اهداف و برنامه‌های یک حکومت در قبال دیگر بازیگران سیاسی، از دیرباز روح حاکم بر سیاست‌ورزی‌های اصحاب سیاست را شکل می‌داده است. در پهنه جغرافیایی ایران نیز کاربست نفوذ خارجی چه ویرانی‌هایی که به بار نیورده و چه عقب‌ماندگی‌ها و مذلت‌هایی که نصیب این مرز و بوم نساخته است؛ اما از عمر کلیدواژه «نفوذ» در دایره واژگان علوم انسانی و علوم سیاسی

کشور، چیز زیادی نمی‌گذرد. بدین خاطر، ادبیات علمی این حوزه با ضعف محتوایی اساسی مواجه است تا آنجا که در میان آثار موجود در این حوزه، تقریباً کمتر اثر علمی روشمندی را می‌توان یافت.

با بررسی و واکاوی آثاری که به‌نحوی مرتبط با این حوزه قلمداد می‌شوند، می‌توان آثار موجود را در دو دسته اصلی تقسیم‌بندی کرد:

اول آثاری که در ارتباط با حوزه نفوذ نگاشته شده‌اند اما ضمن اینکه از قوت روشی کم‌بهره‌اند، ابتدائی بر بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) ندارند. از میان آثار مرتبط می‌توان به کتاب «نقاب‌ها: جریان‌شناسی نفوذ در تاریخ انقلاب اسلامی» نوشته علی الفت‌پور اشاره کرد (الفت‌پور، ۱۳۹۷). نویسندگان در این کتاب که در شهریورماه سال ۱۳۹۷ منتشر شده، به بررسی سند شناسانه ۳۶ پرونده نفوذ و استحاله سیاسی، فکری و فرهنگی در ایران پرداخته و شخصیت‌هایی نظیر کلاهی و کشمیری و جریانات فکری را در تاریخ معاصر ایران مورد بررسی قرار داده که ضرباتی به ساختار کلان حاکمیتی کشور وارد آورده‌اند. از دیگر منابع موجود در این بخش که به بررسی نفوذ در پسا برجام در دو حوزه متن برجام (نفوذ اقتصادی و امنیتی) و فرا متن برجام (نفوذ فرهنگی و سیاسی) پرداخته‌اند، کتاب «نفوذ در پسا برجام» نوشته مجتبی دولتی است (دولتی، ۱۳۹۶). دولتی در این کتاب ضمن اشاره به متن برجام درصد نشان‌دادن نفوذ غرب با استفاده از ابزار و ظرفیت‌های برجام در ایران است. از دیگر آثار این بخش، می‌توان از مقاله «ابعاد نفوذ امریکا در ایران (۱۹۷۹ - ۱۹۵۳) و پیامدهای آن در شکل‌گیری روابط دو کشور پس از انقلاب اسلامی» نوشته اصغر جعفری و محسن پیرهادی نام برد (جعفری و پیرهادی، ۱۳۹۵) که به بررسی ابعاد گسترده نفوذ امریکا در دوران پهلوی و نقش آن در بی‌اعتمادی ملت ایران نسبت به آن می‌پردازد و این بی‌اعتمادی را زیرپایه نگرش نظام و ملت ایران در بعد از انقلاب نسبت به این کشور برمی‌شمارد.

دوم آثاری که با اینکه به بررسی نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) پرداخته‌اند اما متمرکز بر مفهوم‌شناسی مسأله نفوذ از منظر ایشان نشده‌اند. به‌عنوان نمونه، رهبر طلعی و رستم بهرامی در مقاله «راهبرد نفوذ امریکا و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)» (طلعی و بهرامی، ۱۳۹۶) به واکاوی ارتباط میان امنیت ملی کشور و راهبردهای اتخاذی امریکا در حوزه نفوذ در کشور می‌پردازند و به‌دنبال تبیین ارتباط عمیق این دو مسئله‌اند. مقاله «نظریه نفوذ؛ تبیین ماهیت انواع نفوذ و رابطه آنها با دستگاه چهارطیفی تهدید (با بهره‌گیری از دیدگاه‌ها و بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی))» نمونه دیگری است که می‌توان به آن اشاره نمود.

مقاله‌ای که در آن نویسنده درصدد ارائه رابطه انواع قدرت و نفوذ بوده است (احمدیان، ۱۳۹۴). پورکاوه و صلواتیان نیز در مقاله «فرایند و سازوکار پروژه نفوذ بر مبنای دیدگاه مقام معظم رهبری»، به تشریح فرایند و گام‌های تحقق نفوذ پرداخته‌اند (پورکاوه و صلواتیان، ۱۳۹۶).

چنان‌که پیشینه‌سنجی موضوع نشان می‌دهد، مقاله حاضر از آن روی که بر استخراج الگوی نظری مفهوم‌شناسی نفوذ در دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) مبتنی بر تحلیل مضمون و شبکه مضامین متمرکز است، از متون پیشین متمایز می‌نماید؛ در واقع، بداعت این مقاله در پرداختن علمی و روشمند به موضوع مفهوم‌شناسی نفوذی است که خود به‌مثابه چالشی تلقی می‌شود که امنیت ملی کشور را دچار تهدیدی بنیان‌برافکن کرده است.

چهارچوب مفهومی

در راستای تبیین چهارچوب مفهومی پژوهش، می‌بایست در این گام مقدماتی، مفاهیم اساسی به‌کاررفته در پژوهش مورد بازشناسی، تبیین و تعریف قرار گیرند. بدین خاطر، دو واژه «الگو» و «نفوذ» مورد واکاوی مفهومی قرار می‌گیرند.

الگو

دهخدا در تعریف لغوی «الگو»، دو معنای «روبر، مدل» و «سرمشق، مقتدا، اسوه، مثال و نمونه» را به‌کار برده (دهخدا، ۱۳۷۷: ۳۲۴۸) و معین در تعریف آن، از الفاظ «نمونه و طرح» استفاده کرده است (معین، ۱۳۸۸: ۳۰۴). در اصطلاح نیز، «الگو» را توصیف ساختارمند و تکرارپذیر یک موضوع یا پدیده می‌نامند که به‌منظور پیوند ذهنی انسان با آن و همچنین معنا بخشیدن و درک محیط مصنوع موضوع و یا پدیده مدنظر از آن استفاده می‌گردد. به‌عبارت دیگر «الگو» ابزاری است برای درک نظم و قاعده حاکم بر موضوع و دستیابی به انسجام ساختاری و عملکردی آن و سپس کنترل فرآیندهای پیچیده در آن موضوع یا پدیده (شریف و محمدعلی نژاد، ۱۳۹۱: ۲۷ - ۲۳).

نفوذ

ارائه تعریفی جامع و مانع از مفهوم نفوذ، آن‌چنان‌که در نگاه اولیه به نظر می‌رسد، سهل‌الوصل نیست. «نفوذ» به‌سان اقیانوسی است ژرف که هرچند اگر تعریفی اولیه و ریشه‌دار از آن ارائه شود، به فهم چهارچوب‌های کلان این مفهوم کمک کند، اما یقیناً این تعریف توان ارائه تصویری تمام‌نما از ابعاد و اجزای گسترده مفهوم نفوذ را نخواهد داشت. به‌عبارت دیگر، اینکه در وهله اول، بدانیم با چه پدیده‌ای و در چه گستره‌ای مواجهیم، به

فهم منطقی‌تر این پدیده یاری خواهد رساند. با عنایت به این مهم، یکی از بهترین روش‌هایی که می‌توان به درک کلی از مفهوم نفوذ دست یافت، اکتناه در کالبد خود واژه «نفوذ» است؛ چراکه هرگاه فردی بخواهد از «مسمای نفوذ» (وجود ذهنی نفوذ) یاد کند، برای این هدف از «اسم»‌هایی استفاده می‌کند که «نفوذ» مهم‌ترین آنها است و اگر این اسامی، ریشه‌شناسی شوند مسیر فهم «مفهوم نفوذ» هموارتر می‌گردد؛ از این‌رو، در این قسمت به واژه‌شناسی نفوذ در قالب تنظیم جدول «واژه‌شناسی نفوذ در فارسی و انگلیسی» پرداخته می‌شود.

جدول ۱. واژه‌شناسی نفوذ در فارسی و انگلیسی

واژه	معناشناسی	منبع
نفوذ	فرورفتن در چیزی	(عمید، ۱۳۸۹)
	تأثیر گذاشتن بر کسی	
	ورود به مکانی به وسیله غلبه؛ پیشروی	
	راه یافتن پنهانی در گروهی یا جایی به منظور هدفی	
	اثر کردن در چیزی، داخل شدن در چیزی	(معین، ۱۳۸۸)
	[در علوم نظامی]: حرکت یک نیروی نظامی به صورت منفرد یا در گروه‌های کوچک در اطراف مواضع دشمن بدون اینکه دیده شوند	فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی www.apll.ir
Penetrate	داخل شدن در چیزی یا از طریق چیزی، به‌ویژه با به‌کاربردن زور یا به سختی	www.lexico.com
	کسب دسترسی به (یک سازمان، مکان، یا سیستم)، به‌خصوص زمانی که انجام این کار دشوار است	
	موفقیت در درک یا کسب درون‌بینی در چیزی پیچیده یا مرموز	
Penetrate	از طریق چیزی وارد شدن، به‌ویژه زمانی که این کار دشوار باشد	www.ldoceonline.com
	مبادرت به فروش چیزهایی در یک منطقه یا کشور یا کسب نفوذ در آنجا	
	موفقیت در کسب پذیرش برای ورود به یک گروه یا سازمان، گاه به‌منظور فهمیدن اسرار آنها	
Influence	توانایی اثرگذاری بر شخصیت، [فرایند] رشد یا رفتار چیزی یا کسی یا حتی تأثیرگذاری بر خود	www.lexico.com
	قدرت شکل‌دهی به سیاست یا کسب اطمینان از رفتار مطلوب فردی، به‌ویژه از طریق [اعطای] مقام، ارتباط یا ثروت	
	عملی غیرمحسوس یا غیرمستقیم که برای ایجاد تغییرات اعمال می‌شود	www.ldoceonline.com
قدرت تأثیرگذاری بر راه و رسمی که یک فرد با آن رشد می‌کند، رفتار می‌کند یا فکر می‌کند؛ بدون استفاده از زور یا دستور مستقیم		

روش پژوهش

«تحلیل مضمون» روشی برای کسب شناخت، تجزیه و تحلیل و ارائه گزارشی از الگوهای قابل دسترسی در داده‌های کیفی است. این روش به منظور تحلیل داده‌های متنی مناسب است و تبدیل‌کننده داده‌های متنوع و پراکنده به داده‌های غنی و تفصیلی می‌باشد (Boyatzis, 1998). در واقع، تحلیل مضمون روشی است که از کاربردی آن می‌توان متن را دید، به فهم و برداشت مناسبی از اطلاعات به ظاهر نامرتبط دست یافت و اطلاعات کیفی را تحلیل کرد (شیخزاده، ۱۳۹۰: ۱۵۳). در تعریفی دیگر، تحلیل مضمون یک راهبرد تقلیل و تحلیل داده‌ها است که از طریق آن داده‌ها در مسیری که مفاهیم مهم درون مجموعه‌ای از داده‌ها اخذ شوند به بخش‌های مختلفی تقسیم، دسته‌بندی، تلخیص و بازسازی شده‌اند. محصول یک تحلیل مضمون، توصیفی از آن الگوها و طراحی فراگیری است که آنها را با یکدیگر متحد و متصل می‌نماید (Given, 2008: 867). خود مضمون نیز ویژگی تکرارشونده و دارای تمایزی در متن است که از منظر پژوهشگر، در رابطه با سؤالات تحقیق، درک و تجربه خاصی را نشان می‌دهد (King & Horrocks, 2010: 150).

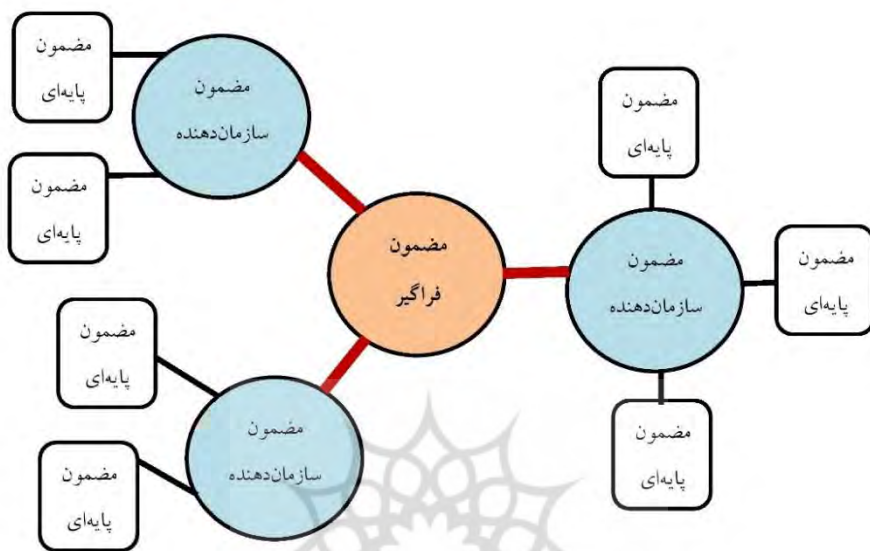
پژوهشگران معمولاً برای کاربردی روش تحلیل مضمون در پژوهش‌های علوم اجتماعی، از سه روش «قالب مضمون‌ها»، «ماتریس مضمون‌ها» و «شبکه مضمون‌ها» بهره می‌برند. در جدول زیر درباره این سه روش توضیحات اجمالی داده شده است.

جدول ۲. روش‌های تحلیل مضمون (قاضی و تاج‌آبادی، ۱۳۹۵: ۱۱)

روش‌ها	توصیف	ارائه‌کننده روش
قالب مضمون‌ها	در پژوهش‌هایی که تعداد متون و داده‌های آن زیاد باشد (ده تا سی منبع) به کار می‌رود.	کینگ و هوراکز (۲۰۱۰)
ماتریس مضمون‌ها	برای مقایسه مضمون‌ها با یکدیگر یا مقایسه آنها در منابع داده استفاده می‌شود.	مایلز و هابرمن (۱۹۹۴)
شبکه مضمون‌ها	شبکه مضمون‌ها نقشه‌ای شبیه تارنما به مثابه اصل سازمان‌دهنده و روش نمایش عرضه می‌کند.	آتراید و استرلینگ (۲۰۰۱)

در مقاله حاضر در راستای دستیابی به اهداف پژوهش، از «شبکه مضمون‌ها» استفاده شده است. «شبکه مضامین روشی مناسب در تحلیل مضمون است که آنچه عرضه می‌کند نقشه‌ای شبیه تارنما به مثابه اصل سازمان‌دهنده و روش نمایش است. شبکه مضامین، براساس روندی مشخص، مضامین پایه (کدها و نکات کلیدی متن)، مضامین سازمان‌دهنده

(مضامین به دست آمده از ترکیب و تلخیص مضامین پایه) و مضامین فراگیر (مضامین عالی در برگیرنده اصول حاکم بر متن به مثابه کل) را نظام مند می‌کند؛ سپس این مضامین به صورت نقشه‌های شبکه تارنما، رسم و مضامین برجسته هریک از این سه سطح همراه با روابط میان آنها نشان داده می‌شود» (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۰).

شکل ۱. نظام ارتباطی میان مضامین پایه‌ای، سازمان‌دهنده و فراگیر

در واقع، فرایند کامل تحلیل مضمون شامل سه مرحله ذیل می‌باشد:

- مرحله اول. تجزیه و توصیف متن (کدگذاری توصیفی)
 - مرحله دوم. تشریح و تفسیر متن (کدگذاری تفسیری)
 - مرحله سوم. ادغام و یکپارچه کردن متن (یکپارچه‌سازی از طریق مضامین فراگیر)
- در شرایطی که تمام این مراحل با تفسیر و تحلیل همراه است اما در هر مرحله از تحلیل سطح تحلیل بالاتری از انتزاع به دست می‌آید (آتراید و استرلینگ، ۲۰۰۱). برای دستیابی به شبکه مضمونی می‌بایست مراحل طی شود که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۳. مراحل تنظیم شبکه مضمونی

(آتراید و استرلینگ، ۲۰۰۱؛ برگرفته از: قاضی و تاج‌آبادی، ۱۳۹۵: ۱۲)

مرحله تحلیل	گام	اقدام
	گام اول: شناسه‌گذاری	- تهیه چهارچوب شناسه‌گذاری - تجزیه متن به بخش‌های کوچکتر با استفاده از چهارچوب شناسه‌گذاری
	گام دوم: تعریف مضمون‌ها	- استخراج مضمون‌ها از بخش‌های شناسه‌گذاری شده متن - تصحیح مضمون‌ها
تجزیه متن	گام سوم: ساختن شبکه‌های مضمونی	- منظم کردن مضمون‌ها - یافتن مضمون‌های پایه‌ای - بازآرایی مضمون‌های پایه‌ای برای یافتن مضمون‌های سازمان‌دهنده - استخراج مضمون‌های فراگیر - ترسیم شبکه‌های مضمونی - بازبینی و تصحیح شبکه(های) مضمونی
کشف متن	گام چهارم: توصیف و کشف شبکه‌های مضمونی	- توصیف شبکه - کشف شبکه
	گام پنجم: خلاصه‌کردن شبکه‌های مضمونی	
یکپارچه‌سازی کشف‌ها	گام ششم: توصیف الگوها	

یافته‌های پژوهش

۱. شناسایی گزاره‌های منتخب

نخستین گام اجرایی در چهارچوب روش تحلیل مضمون، استخراج گزاره‌های منتخب از میان منظومه بیانات و پیام‌های امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) است. بدین منظور، ابتدا کلیدواژه «نفوذ»، که اصلی‌ترین واژه مرتبط با مسأله نفوذ است، به قسمت جستجوی سایت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) عرضه شد و مجموعه‌ای از فیش‌هایی که ارتباط موضوعی با مسأله نفوذ داشتند، احصا گردید و پس از بررسی ابتدایی این فیش‌ها، تعداد هشت کلیدواژه به دست آمد که به‌نظر می‌رسید دارای ارتباط مطلوبی با موضوع پژوهش باشند. سپس این واژگان در چهارچوب روش کسب نظرات نخبگانی «Expert Opinion» به پنج نفر از اساتیدی که تخصص علمی و آشنائیت مطلوبی با منظومه اندیشه سیاسی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) دارند، عرضه شد و از مجرای کسب نظرات این نخبگان در مورد

واژگان ابتدایی و واژگان پیشنهادی ایشان، فهرستی از واژگان کلیدی به دست آمد که اساس کار پژوهش در حوزه استخراج داده‌های خام قرار گرفت. البته لازم به ذکر است که چند واژه در فرایند پالایش فیش‌ها به فهرست واژگان کلیدی افزوده گشت و چند واژه نیز به دلیل عدم ارتباط مطلوب فیش‌های حاوی آنها با موضوع پژوهش از دستور کار خارج شد. در نهایت ۸۱ گزاره منتخب از دل ارجاع واژگان کلیدی مرتبط به مجموعه بیانات و پیام‌های معظم‌له به دست آمد و در قالب جدول شماره ۴ سامان گرفت. این واژگان عبارتند از: «نفوذ، نفوذی، منافذ، رخنه، تزویر، استحاله، رسوخ، سرایت، جاسوسی و استعمار فرانو». جدول شماره ۴ بخشی از این گزاره‌های منتخب را نشان می‌دهد (لازم به ذکر است که جدول کامل گزاره‌های منتخب در فایل ضمیمه این مقاله قرار داده شده است).

جدول ۴. شناسایی گزاره‌های منتخب

ردیف	گزاره‌های منتخب	شناسه گزاره
۱	این همه علیه ما توطئه کرده‌اند، این همه فشار آورده‌اند، جنگ راه انداخته‌اند، فتنه راه انداخته‌اند، نفوذ درست کرده‌اند، عوامل تروریستی را به جان مردم انداخته‌اند، هزار کار زشت و خیانت‌آمیز با این ملت انجام داده‌اند، این ملت مثل کوه ایستاد و روزبه‌روز هم استوارتر شد (۹۸/۴/۵ - دیدار رئیس و مسئولان قوه قضائیه).	980405/1
۲	ما بیشتر از خیلی از کشورها، دشمن داریم؛ دشمن هم راه‌های نفوذ را پیدا می‌کند و یکی از راه‌های نفوذ، همین مسئله فضای مجازی است (۹۸/۲/۸ - دیدار جمعی از فرماندهان نیروی انتظامی).	980208/2
۳	مسئله دیگر که باز این را هم عرض کنیم، مرزبندی با دشمن برای مصونیت از تهاجم نرم [است]. یکی از کارهای بسیار لازم همین است که ما نگذاریم مرزمان با دشمن کم‌رنگ بشود. مرزبندی با دشمن، اگر مرزبندی با دشمن نبود و مرز، برجسته نبود، عبور از این مرز - چه از این طرف به آن طرف، چه از آن طرف به این طرف - ممکن می‌شود؛ درست مثل مرزهای جغرافیایی... مرز اعتقادی و مرز سیاسی هم عیناً همین جور است؛ وقتی که مرز روشن نبود، دشمن می‌تواند نفوذ کند، می‌تواند خدعه کند، می‌تواند فریبده عمل بکند، می‌تواند بر فضای مجازی مسلط بشود. اگر مرز با دشمن روشن بود، تسلط او بر فضای مجازی، بر محیط فرهنگی به این آسانی نخواهد بود (۹۷/۱۲/۲۳ - دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری).	971223/3
۴	امروز دشمنان به زوایای زندگی من و شما ملت انقلابی، با دقت دارند نگاه می‌کنند که شاید نقطه ضعیفی پیدا کنند و از آنجا نفوذ کنند؛ این مناطق نفوذ دشمن را شناسایی کنید، در مقابل آنها صف‌آرایی کنید (۹۷/۱۲/۷ - دیدار با مداحان).	971207/4
۵	اقتصاد قوی، نقطه قوت و عامل مهم سلطه ناپذیری و نفوذ ناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و دخالت دشمنان است (۹۷/۱۱/۲۲ - بیانیه گام دوم).	971122/5
۶	در این جنگ [پیشیده اطلاعاتی] شیوه‌ها و روش‌های مختلفی در دستور کار است، از «نفوذ و سرقت اطلاعات» و «تغییر محاسبات تصمیم‌گیران» و «تغییر باورهای مردم» تا «ایجاد نابسامانی مالی و اقتصادی» و «ایجاد آشفتگی‌های امنیتی» (۹۷/۱/۲۹ - دیدار با وزیر، معاونان و کارکنان وزارت اطلاعات).	970129/6
۷	در طول این چهل سال، انواع و اقسام دشمنی‌ها... از جنگ، از تحریم، از فحش، از تهمت، از نفوذ، از توطئه، از کار امنیتی، از کار فرهنگی، از ایجاد اختلاف داخلی، هر کاری می‌توانستند با خرج کردن پول دریغ نکردند در ایران (۹۶/۱۰/۶ - دیدار اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی).	961006/7

ادامه جدول ۴: شناسایی گزاره‌های منتخب

ردیف	گزاره‌های منتخب	شناسه گزاره
۸	مهم این است که در هر دوره‌ای از دوره‌ها ما بفهمیم دشمنی دشمن چگونه است و چه کار دارد با ما می‌کند؛ نقشه دشمن را بفهمیم؛ درست مثل جنگ نظامی... در جنگ تبلیغاتی، در جنگ اقتصادی، در جنگ فرهنگی، در جنگ آمیخته، در جنگ نفوذ - اینها همه جنگ است - در همه اینها قضیه این است: باید حدس بزیند دشمن چه کار می‌خواهد بکند (۹۶/۱۰/۶ - دیدار اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی).	961006/8
۹	مراقب باشند نفوذی دشمن در دستگاه‌های تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر وارد نشود (۹۶/۱۰/۶ - دیدار اعضای شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی).	961006/9
۱۰	از هر وسیله‌ای برای نفوذ، برای تأمین منافع نامشروع خود، برای تضعیف ملت‌ها، برای نابود کردن رشادتها و اقتدارهای ملی استفاده می‌کنند... دنبال راه‌های خبثت‌آمیز دیگری می‌روند (۹۶/۷/۲۶ - بیانات در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی).	960626/10
۱۱	امروز ملت ما و کشور ما دشمنانی دارد؛ دشمنانی که سعی می‌کنند از هر راهی برای نفوذ در کشور و تسلط بر این کشور استفاده کنند. یکی از راه‌هایی که دشمنان در پیش می‌گیرند، نفوذ در جوانان و نوجوانان ما است؛ متوجه این نفوذ باشید (۹۵/۹/۲۳ - بیانات در مراسم جشن تکلیف دانش‌آموزان).	950923/11
۱۲	یکی از برنامه‌ریزی‌های دشمن عبارت است از نفوذ بنده الان شاید حدود یک سال یا بیشتر است که راجع به نفوذ دارم صحبت می‌کنم. از نفوذ باید ترسید، باید مراقب بود. معنای ترس [هم] این نیست که آدم خوف کند، یعنی ملاحظه کنید، مراقب باشید؛ نفوذ خیلی مهم است (۹۵/۹/۳ - دیدار با بسیجیان).	950903/12
۱۳	دشمنان عامل دارند؛ اینکه قابل انکار نیست. ملت، ملت بزرگی است، ملت خوبی است اما در درون ملت - مثل همه ملت‌های دیگر - آدم‌های غریب‌پرست، سست‌عنصر، مادی و فریب‌بخور هستند (۹۵/۷/۲۸ - دیدار نخبگان علمی جوان).	950728/13
۱۴	امروز بعد از ۳۷ سال، ۳۸ سال از پیروزی انقلاب، انگیزه دشمنان برای نفوذ در حصار فرهنگی از روز اول بیشتر است؛ نه اینکه کم نشده، قطعاً زیاد شده (۹۵/۵/۳۱ - دیدار ائمه‌جماعات مساجد استان تهران).	950531/14
۱۵	ابزارهای دشمنی این دشمن - به‌ظاهر مقتدر نامحدود نیست؛ چند ابزار اساسی دارد که اینها ابزارهای فعال او است: یکی تبلیغات است - ایران‌هراسی، یکی نفوذ است، یکی هم تحریم است (۹۵/۱/۱ - بیانات در حرم رضوی).	950101/15
۱۶	من از روی اطلاع دارم عرض می‌کنم که برنامه نفوذ در کشور یک برنامه جدی استکبار است، برنامه جدی آمریکایی‌ها است؛ دارند دنبال می‌کنند که نفوذ کنند. اشتباه نشود! این نفوذ برای این نیست که از یک جایی کودتا بشود؛ نه، می‌دانند که در ایران، در جمهوری اسلامی، با ساختی که جمهوری اسلامی دارد کودتا معنی ندارد... این نفوذ برای دو منظور دیگر است. یکی از آماج‌های این نفوذ مسئولانند؛ آماج دوم مردمند. مسئولان آماج این نفوذند؛ برای چه؟ هدف چیست؟ هدف این است که محاسبات مسئولان را عوض کنند و تغییر بدهند... آن‌وقت، وقتی نتیجه این بشود که فکر مسئولین و اراده مسئولین در مشت دشمن قرار بگیرد، دیگر لازم نیست دشمن بیاید دخالت مستقیم بکند؛ نه، مسئول کشور همان تصمیمی را می‌گیرد که او می‌خواهد. وقتی محاسبه این حقیر عوض شد، تصمیمی را می‌گیرم که او می‌خواهد؛ من همان کاری را که او می‌خواهد مفت و مجاناً انجام می‌دهم؛ گاهی بدون اینکه خودم بدانم - یعنی اغلب بدون اینکه خودم بدانم - این کار را انجام می‌دهم. [بنابراین] سعی می‌کنند محاسبات مسئولین را عوض کنند. پس آماج اول مسئولینند. آماج دوم مردمند. باورهای مردم باید عوض بشود؛ باور به اسلام، باور به انقلاب، باور به اسلام سیاسی، باور به اینکه اسلام غیر از کارهای شخصی وظایف عمومی هم دارد، حکومت هم دارد، جامعه‌سازی هم دارد، تمدن‌سازی هم دارد؛ باور به نفی اینها [جایگزین شود]. اینها باید از ذهن مردم زدوده بشود، عکسش در ذهن مردم جا بگیرد (۹۴/۱۲/۲۰ - دیدار رئیس و اعضای مجلس خیرگان رهبری).	941220/16

ادامه جدول ۴: شناسایی گزاره‌های منتخب

ردیف	گزاره‌های منتخب	شناسه گزاره
۱۷	وقتی که دشمن برای داخل کشور برنامه دارد، چه کار می‌کند؟ از نفوذی استفاده می‌کند. معنای نفوذی این نیست که حتماً رفته باشد پول گرفته باشد برای اینکه بیاید در فلان دستگاه نفوذ کند و خودش هم بداند چه کار دارد می‌کند؛ نه، گاهی نفوذی، نفوذی است، خودش هم نمی‌داند! (۹۴/۱۲/۵) - دیدار با مردم نجف آباد).	941205/17
۱۸	در این زمینه [مسئله نفوذ] روشنگری لازم است؛ روشنگری بدون اتهام، بدون تهمت زدن، بدون مصداق معین کردن (۹۴/۱۰/۱۴) - دیدار ائمه جمعه سراسر کشور).	941014/18
۱۹	یک‌جور دشمنی، دشمنی سخت است؛ بمبی بیاندازند، تیری بزنند، تروریستی بفرستند. یک‌جور دشمنی، دشمنی‌های نرم است که من از چندی پیش مسئله نفوذ را مطرح کردم؛ نفوذ خیلی مسئله مهمی است (۹۴/۹/۴) - دیدار فرماندهان گردان‌های بسیج).	940904/19
۲۰	نفوذ دو جور است: یک نفوذ موردی است، نفوذ فردی است؛ یک نفوذ جریانی است. نفوذ موردی خیلی نمونه دارد، معنایش این است که فرض کنید شما یک دم‌دستگاهی دارید، یک مسئولی هستید؛ یک نفر را با چهره آرایش شده، بزک شده، با ماسک در مجموعه شما بفرستند؛ شما خیال کنید دوست است در حالی که او دوست نیست، تا او بتواند کار خودش را انجام بدهد؛ گاهی جاسوسی است که این کمترینش است؛ یعنی کم‌اهمیت‌ترینش جاسوسی است، خیرکشی و خبردهی است؛ گاهی کارش بالاتر از جاسوسی است، تصمیم شما را عوض می‌کند. شما یک مدیری هستید، یک مسئولی هستید، تصمیم‌گیر هستید، می‌توانید یک حرکت بزرگ یا مؤثری انجام بدهید، اگر چنانچه این حرکت را این‌جور انجام بدهید این به نفع دشمن است، او می‌آید کاری می‌کند که شما حرکت را این‌جور انجام بدهید؛ یعنی تصمیم‌سازی. منتها از این خطرناک‌تر، نفوذ جریانی است. نفوذ جریانی، یعنی شبکه‌سازی در داخل ملت؛ به وسیله پول که نقش پول و نقش امور اقتصادی اینجا روشن می‌شود. عمده‌ترین وسیله دو چیز [است]؛ یکی پول، یکی هم جاذبه‌های جنسی. افراد را جذب کنند، دور هم جمع کنند؛ یک هدف جعلی و دروغین مطرح کنند و افراد مؤثر را، افرادی که می‌توانند در جامعه اثرگذار باشند، بکشانند به آن سمت مورد نظر خودشان. آن سمت مورد نظر چیست؟ آن عبارت است از تغییر باورها، تغییر آرمان‌ها، تغییر نگاه‌ها، تغییر سبک زندگی؛ کاری کنند که این شخصی که مورد نفوذ قرار گرفته است، تحت تأثیر نفوذ قرار گرفته، همان چیزی را فکر کند که آن امریکایی فکر می‌کند؛ یعنی کاری کنند که شما همان جوری نگاه کنی به مسئله که یک امریکایی نگاه می‌کند - البته یک سیاست‌مدار امریکایی، به مردم امریکا کاری ندارد - همان جوری تشخیص بدهی که آن مأمور عالی‌رتبه سیا تشخیص می‌دهد؛ در نتیجه همان چیزی را بخواهی که او می‌خواهد. بنابراین خیال او آسوده است؛ بدون اینکه لازم باشد خودش را به خطر بیندازد و وارد عرصه بشود، شما برای او داری کار می‌کنی؛ هدف این است، هدف نفوذ این است؛ نفوذ جریانی، نفوذ شبکه‌ای، نفوذ گسترده؛ نه موردی. اگر این نفوذ نسبت به اشخاصی انجام بگیرد که اینها در سرنوشت کشور، سیاست کشور، آینده کشور تأثیری دارند، شما ببینید چه اتفاقی می‌افتد؟ آرمان‌ها تغییر پیدا خواهند کرد، ارزش‌ها تغییر پیدا خواهد کرد، خواست‌ها تغییر پیدا خواهد کرد، باورها تغییر پیدا خواهد کرد (۹۴/۹/۴) - دیدار فرماندهان گردان‌های بسیج).	940904/20
۲۱	در همین مذاکرات مربوط به مسائل انرژی هسته‌ای... یک جاهایی بالاخره آنها فرصت‌هایی پیدا کردند - یک نفوذی کردند، یک حرکت مضری برای منافع ملی انجام دادند (۹۴/۵/۱۷) - دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و خانواده‌های آنان).	940517/21

ادامه جدول ۴: شناسایی گزاره‌های منتخب

ردیف	گزاره‌های منتخب	شناسه گزاره
۲۲	ما همین طور مدام درباره نفوذ دشمن تکرار می‌کنیم، تأکید می‌کنیم - ایجاد خلل در باورها است؛ باور انقلابی، باور دینی. در معرفت‌های انقلابی و دینی اختلال ایجاد می‌کنند؛ رخنه کردن در اینها است. و از همه طرق هم استفاده می‌کنند و آدم‌های گوناگونی هم دارند؛ استاد دانشگاه هم دارند، فعال دانشجویی هم دارند، نخبه فکری و علمی هم دارند (۹۴/۷/۲۵ - دیدار با فرماندهان سپاه پاسداران).	940625/22
۲۳	نفوذ یعنی چه؟ نفوذ اقتصادی ممکن است، که البته کم‌اهمیت‌ترین آن نفوذ اقتصادی است؛ و ممکن است که جزو کم‌اهمیت‌ترین [هم] نفوذ امنیتی باشد. نفوذ امنیتی چیز کوچکی نیست اما در مقابل نفوذ فکری و فرهنگی و سیاسی، کم‌اهمیت است... از همه مهم‌تر، نفوذ سیاسی و نفوذ فرهنگی است...	940625/23
۲۴	دشمن سعی می‌کند در زمینه فرهنگی، باورهای جامعه را دگرگون کند؛ و آن باورهایی را که توانسته این جامعه را سرپا نگه دارد جابه‌جا کند، خدشه در آنها وارد کند، اختلال و رخنه در آنها به وجود بیاورد. خرج‌ها می‌کنند؛ میلیاردها خرج می‌کنند برای این مقصود؛ این رخنه و نفوذ فرهنگی است.	940625/24
۲۵	نفوذ سیاسی هم این است که در مراکز تصمیم‌گیری، و اگر نشد تصمیم‌سازی، نفوذ بکنند. وقتی دستگاه‌های سیاسی و دستگاه‌های مدیریتی یک کشور تحت تأثیر دشمنان مستکبر قرار گرفت، آن وقت همه تصمیم‌گیری‌ها در این کشور بر طبق خواست و میل و اراده مستکبرین انجام خواهد گرفت... برای آنها بهتر این است که از خود آن ملت کسانی در رأس آن کشور باشند که مثل آنها فکر کنند، مثل آنها اراده کنند، مثل آنها و بر طبق مصالح آنها تصمیم بگیرند؛ این نفوذ سیاسی است. [هدف این است که] در مراکز تصمیم‌گیری نفوذ کنند، اگر نتوانستند در مراکز تصمیم‌سازی (۹۴/۷/۲۵ - دیدار با فرماندهان سپاه پاسداران).	940625/25
۲۶	دنبال چیزی به نام مذاکره با ایرانند؛ [اما] مذاکره بهانه است، مذاکره وسیله برای نفوذ است، مذاکره وسیله برای تحمیل خواسته‌ها است (۹۴/۷/۱۸ - دیدار اقشار مختلف مردم).	940618/26
۲۷	شیوه‌های برخورد با اسلام و دشمنی با اسلام هم متنوع [است]؛ انواع و اقسام، می‌نشینند فکر می‌کنند، راه پیدا می‌کنند برای نفوذ کردن، برای ضربه زدن (۹۴/۵/۳۱ - دیدار مسئولان و دست‌اندرکاران حج).	940531/27
۲۸	استقلال به معنای قهر کردن با کشورها نیست، به معنای ایجاد کردن سلی در مقابل نفوذ کشورها است که نتوانند منافع آن کشور را، منافع [آن] ملت را تحت الشعاع منافع خودشان قرار بدهند؛ این معنی استقلال است و این مهم‌ترین هدف برای یک کشور است (۹۲/۱۱/۱۹ - دیدار فرماندهان و کارکنان نیروی هوایی ارتش).	921119/28
۲۹	این یک واقعیتی است که ما ضربه خوردیم. تاریخ ورود و نفوذ دولت‌های بیگانه در کشور ما از سال ۱۸۰۰ میلادی است؛ یعنی دویست و دوازده سال است که اولین نفوذ خارجی از طریق حکومت انگلیسی هند اتفاق افتاد؛ جان ملکم انگلیسی آمد ایران - که حالا تاریخش را کسانی که ملاحظه کردند، می‌دانند - و تبعاتی که پیش آمد. ضعف آن دولت‌ها در مواجهه با نفوذ و تهاجم فرهنگ غربی و سیاست غربی و حکومت‌های غربی، موجب انفعال کشور شد و همین طور رفته‌رفته ما دچار ضعف شدیم، هزیمت‌هایی داشتیم؛ این هم یک واقعیتی است. ما در برآورد مسائل کشور و شناخت وضعیت کنونی کشور نمی‌توانیم این دوره را ندیده بگیریم. ضربه‌های سختی به ما زدند؛ هم نفوذ سیاسی پیدا کردند، هم نفوذ فرهنگی پیدا کردند، هم منابع ما را غارت کردند (۹۲/۴/۳۰ - دیدار با مسئولان نظام).	920430/29

ادامه جدول ۴: شناسایی گزاره‌های منتخب

ردیف	گزاره‌های منتخب	شناسه گزاره
۳۰	وقتی که عزت شامل حال یک انسان، یک فرد یا یک جامعه می‌شود، مثل یک حصار عمل می‌کند، مثل یک باروی مستحکم عمل می‌کند؛ نفوذ در او، محاصره او، نابود کردن او برای دشمنان دشوار می‌شود؛ انسان را از نفوذ و غلبه دشمن محفوظ نگه می‌دارد. آن وقت هرچه این عزت را در لایه‌های عمیق‌تر وجود فرد و جامعه مشاهده کنیم، تأثیرات این نفوذناپذیری بیشتر می‌شود؛ کار به جایی می‌رسد که همچنان که انسان از نفوذ و غلبه دشمن سیاسی و دشمن اقتصادی محفوظ می‌ماند، از غلبه و نفوذ دشمن بزرگ و اصلی، یعنی شیطان هم محفوظ باقی می‌ماند. آن کسانی که عزت ظاهری دارند، این عزت در دل آنها، در درون آنها، در لایه‌های عمیق وجود آنها نیست؛ لذا در مقابل شیطان بی‌دفاعند، نفوذپذیرند (۹۱/۳/۱۴) - مراسم سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)).	910314/30
۷۰-۳۱	گزاره‌های مربوط به این بخش، جهت پرهیز از طولانی شدن مقاله، به صورت کامل در فایل ضمیمه قرار داده شده است.	
۷۱	استحاله دستاوردهای انقلاب اسلامی و اهداف حضرت امام، جزو هدف‌های اصلی استکبار جهانی در بیست سال گذشته بوده است (۷۷/۱۲/۴) - بیانات در جلسه پرسش و پاسخ مدیران مسئول و سردبیران نشریات دانشجویی).	771204/71
۷۲	در چنین شرایطی وظیفه ما چیست؟ وظیفه ما این است که برای مقابله با آن استحاله معنوی آماده باشیم و نگذاریم این استحاله انجام بگیرد؛ نگذاریم انقلاب را از درون، پوک و پوسیده و میان‌تهی کنند (۷۰/۲/۲۱) - دیدار جمعی از فرماندهان نیروی زمینی سپاه).	700221/72
۷۳	فرصت، یعنی فرصت کار برای مردم. فرصت، یعنی فرصت مقابله کردن با عوامل و ابزاری امریکا و دشمن در داخل کشور. اینها ابیادی مرموز دشمنند. این همان چیزی است که من از هفت، هشت سال قبل مرتب به مسؤولان فرهنگی هشدار داده و گفته‌ام که سرانگشتان دشمن برای تسخیر فرهنگی کشور و استحاله فکری مردم تلاش می‌کنند (۸۱/۵/۵) - دیدار اعضای ستادهای نماز جمعه).	810505/73
۷۴	امروز سیاست استکباری، استعمار فرانو است؛ یعنی از استعمار نوینی که در دهه‌ها سال قرن گذشته وجود داشت، یک قدم بالاتر. استعمار فرانو یعنی چه؟ یعنی دستگاه استکباری کاری کند که عناصری از ملتی که این مستکبر می‌خواهد آن را قبضه و تصرف کند، بدون اینکه بدانند، به او کمک کنند. دشمن، ایمان شما را سد مستحکم خود می‌بیند و دلش می‌خواهد این سد برداشته شود. حالا عناصری از میان خود ما بیایند و بنا کنند این دیوار را تراشیدن یا سوراخ کردن. اینها گرچه خودی هستند، اما دارند برای دشمن کار می‌کنند؛ دشمن هم روی اینها سرمایه‌گذاری می‌کند. دیدید که امریکایی‌ها حتی در کنگرسشان تصویب کردند که به عناصری در داخل کشور ما پول بدهند تا برای آنها کار کنند؛ این‌طور غلثی و صریح! این استعمار فرانو است (۸۴/۲/۱۲) - دیدار جمعی از ایثارگران و خانواده‌های شهدای استان کرمان).	840212/74
۷۵	مستکبران با ورود به مرحله استعمار فرانو با استفاده از ابزارهای تبلیغی و تأثیرگذاری روحی روانی بر روی آحاد ملت‌ها، خریدن عناصر زبده و فعال و تأثیرگذار جوامع و روش‌های پیچیده‌ی دیگر، همان اهداف استعماری قدیم را دنبال می‌کنند (۸۳/۱۱/۱۵) - دیدار اعضای جامعه اسلامی دانشجویان).	831115/75
۷۶	راه دیگری را برای تسلط بر کشورها در پیش گرفته‌اند و آن، نفوذ در ملت‌ها است؛ که این همان چیزی است که من چندی پیش گفتم استعمار فرانو. بالاتر از استعمار نو، یک نوع استعمار دیگر است. ابیادی خودشان را به کشورها بفرستند و با پول و تبلیغات و اغواگری‌های گوناگون و رنگین نشان دادن و موجه نشان دادن چهره مستکبران ظالم عالم، بخشی از ملت‌ها را اغوا و تحریک کنند (۸۳/۱۰/۱۹) - دیدار با مردم قم).	831019/76

ادامه جدول ۴: شناسایی گزاره‌های منتخب

ردیف	گزاره‌های منتخب	شناسه گزاره
۷۷	نبرد با دشمن همیشه در عرصه نظامی صورت نمی‌گیرد و امروز باید با هوشیاری کامل، در عرصه کارزار سیاسی و فرهنگی حضور داشت و اجازه نداد دشمن با روش‌های پیچیده استعمار فرانو، در این عرصه‌ها رخنه ایجاد کند (۸۴/۲/۱۲) - دیدار خانواده‌های شهدا و جمعی از جانبازان و آزادگان استان کرمان.	840212/77
۷۸	قدرت‌طلبان جهانی پس از استعمار کهن - یعنی حضور آشکار و مستقیم در کشورها - و بعد از دوران استعمار نو - یعنی به حکومت رساندن عوامل دست‌نشانده خود - اکنون با ورود به مرحله استعمار فرانو تلاش می‌کنند با تبلیغات و اغواگری چهره‌ای رنگین از مستکبران جهان را در افکار عمومی ملت‌ها ترسیم کنند و آنان را جذب خود سازند (۸۳/۱۰/۱۹) - دیدار با مردم قم.	831019/78
۷۹	یکی دیگر از قلم‌های واضح اساسی، رقیق کردن اعتقادات اسلامی و احساسات اسلامی و رسوخ دادن تفکرات الحادی و شبه الحادی از طرق مختلف است؛ این جزو سیاست‌های اینهاست. دستگاه‌های گوناگون تبلیغاتی را با مبالغ کلان، با پیگیری‌های همه‌جانبه و گسترده، در خدمت تغییر فکر جوانان ما به کار می‌گیرند (۹۰/۳/۸) - دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی.	900308/79
۸۰	اگر ملتی بتواند خود را از سرایت موج مسموم فرهنگی ساخته‌وپرداخته بیگانگان حفظ کند، این ملت مستقل خواهد بود؛ اما اگر نتواند و تحت تأثیر غلبه فرهنگ بیگانه قرار بگیرد، این ملت، ملتی وابسته و اسیر است (۶۸/۹/۱۵) - دیدار اقشار مختلف مردم.	680915/80
۸۱	اگر فرهنگ، اخلاق، عقاید و باورهای دشمنان و بیگانگان در میان ملتی رواج داشته باشد چنین ملتی نمی‌تواند علی‌رغم مستقل بودن در امور سیاسی و اقتصادی ادعای استقلال کند. تنها در صورتی می‌توان یک مجموعه بشری را مستقل دانست که بتواند خود را از سرایت امواج مسموم فرهنگی که توسط بیگانگان ساخته‌وپرداخته شده است حفظ کند (۶۸/۹/۱۵) - دیدار جمعی از پرستاران، پزشکان و اقشار مختلف مردم.	680915/81

۲. شناسایی مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده

در مرحله شناسایی مضامین پایه‌ای که مقدمه‌ای برای شناسایی و استخراج مضامین سازمان‌دهنده پژوهش است، پس از جمع‌آوری داده‌ها، از رهگذر تحلیل و واکاوی گزاره‌های منتخب بر مبنای شناخت پژوهشگر نسبت به حوزه پژوهش و اقتضانات تحلیل داده‌ها در قالب روش تحقیق، در مجموع تعداد ۱۴۶ مضمون پایه‌ای (پس از ادغام مفاهیم تا حدود زیادی مشابه) به دست آمد که به‌دلیل بررسی کامل مفاهیم اولیه در گام بعد، فقط نمونه‌ای از این کدگذاری در جدول شماره ۵ آمده است. در این جدول، هر یک از مضامین پایه‌ای که از یک گزاره منتخب استخراج شده است، دارای یک نشانگر است که آن مضمون پایه‌ای را قابل آدرس‌دهی و ردیابی می‌کند؛ به‌عنوان مثال، نشانگر (۲ - ۹۸۰۴۰۵/۱)، به‌معنای دومین مضمون به‌دست‌آمده از اولین گزاره منتخب در جدول شماره ۴ است که معظمله در پنجم تیرماه سال ۱۳۹۸ بیان فرموده‌اند.

جدول ۵. نمونه‌ای از مضامین پایه‌ای

ردیف	مضامین پایه‌ای	نشانیگر (ها)
۱	نفوذ از جنس توطئه است	/(۹۸۰۴۰۵/۱-۱) /(۷۰۰۵۳۰/۴۴-۱) /(۶۸۰۴۱۸/۵۱-۱) /(۷۰۰۵۳۰/۵۳-۱) (۶۶۰۶۳۱ /۵۵-۱)
۲	نفوذ، نیاز به ساخت و برنامه‌ریزی دارد.	/(۹۸۰۴۰۵/۱-۲) (۹۵۰۹۰۳/۱۲-۱)
۳	راه‌های نفوذ در کشور وجود دارد و دشمن آنها را پیدا می‌کند.	(۹۸۰۲۰۸/۲-۱)
۴	کمرنگ شدن یا از بین رفتن مرز اعتقادی و سیاسی با دشمن، زمینه‌ساز نفوذ است.	(۹۷۱۲۲۳/۳-۱)

پس از شناسایی مفاهیم اولیه، بر اساس شباهت‌های محتوایی که میان برخی از مضامین پایه‌ای وجود دارد، آن دسته از مضمون‌های پایه‌ای و مفاهیم اولیه دارای شباهت با یکدیگر، در کنار هم تشکیل مجموعه‌ای از مضامین سازمان‌دهنده را می‌دهند و متناسب با محتوای مضامین و سطوح اشتراکات آنها، نامگذاری می‌شود. دسته‌ای از مضامینی که پایه‌تعیین مضامین فراگیر در گام بعدی پژوهش می‌گردد. جدول شماره ۶ مجموعه این مضامین سازمان‌دهنده به‌همراه مضامین پایه‌ای که بنیاد شکل‌گیری این مضامین سازمان‌دهنده می‌باشند را نشان می‌دهد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۶. شناسایی مضامین سازمان دهنده بر اساس مضامین پایه‌ای

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه‌ای	ردیف
جنس نفوذ	نفوذ از جنس توطئه است (۱-۹۸۰۴۰۵/۱) / (۱-۷۰۰۵۳۰/۴۴) / (۱-۶۸۰۴۱۸/۵۱) / (۱-۷۰۰۵۳۰/۵۳) / (۱-۶۶۰۶۳۱/۵۵)	۱
	نفوذ، از جنس تزویر است (۴-۹۴۰۹۰۴/۶۵)	
	تزویر دینی و سیاسی، جاده‌صاف‌کن ورود لشکر زر و زور است (۱-۹۴۰۹۰۴/۶۵)	
	تزویر سیاسی، ظاهرسازی برای ضربه زدن با نقشه چینی و توطئه است (۲-۹۴۰۹۰۴/۶۵)	
	نفوذ، همان استعمار فرانو است (۲-۸۴۰۲۱۲/۷۴) / (۲-۸۳۱۰۱۹/۷۶)	
زمینه‌های نفوذ	استعمار کهن (حضور آشکار و مستقیم در کشورها) و استعمار نو (به حکومت رساندن عوامل دست‌نشانده)، مراحل قبل از استعمار فرانو (برنامه نفوذ) است (۵-۸۳۱۰۱۹/۷۸)	۲
	راه‌های نفوذ در کشور وجود دارد و دشمن آنها را پیدا می‌کند (۱-۹۸۰۲۰۸/۲)	
	کم‌رنگ شدن یا از بین رفتن مرز اعتقادی و سیاسی با دشمن، زمینه‌ساز نفوذ است (۱-۹۷۱۲۲۳/۳)	
	نفوذ از طریق نقاط ضعف زندگی ملت انجام می‌شود (۱-۹۷۱۲۰۷/۴)	
	برنامه نفوذ، مبتنی بر رصد دقیق وضعیت و زوایای زندگی ملت است (۲-۹۷۱۲۰۷/۴)	
	دشمنان، از هر راهی برای نفوذ استفاده می‌کنند (۱-۹۵۰۹۲۳/۱۱)	
	دشمن از هر طریقی برای نفوذ استفاده می‌کند (۲-۹۴۰۶۲۵/۲۲)	
چیستی نفوذ	خاک‌ریزهای سست شده، محل نفوذ دشمن است (۱-۷۹۰۸۱۱/۵۹)	۳
	نفوذ در زمینه‌های گوناگون و از جاهای مختلف صورت می‌گیرد (۱-۹۴۰۶۰۴/۶۳)	
	نفوذ، یکی از انواع‌واقسام دشمنی‌های دشمن است (۱-۹۶۱۰۰۶/۷)	
	نفوذ یک جنگ است (۱-۹۶۱۰۰۶/۸)	
	نفوذ، یک راه حیثیات‌آمیز است (۶-۹۶۰۶۲۶/۱۰)	
	نفوذ، از ابزارهای فعال دشمن است (۱-۹۵۰۱۰۱/۱۵)	
	نفوذ، از برنامه‌های جدی استکبار است (۱-۹۴۱۲۲۰/۱۶)	
	نفوذ، برنامه دشمنان برای داخل کشور است (۱-۹۴۱۲۰۵/۱۷)	
	نفوذ، حرکتی مضر برای منافع ملی است (۱-۹۴۰۵۱۷/۲۱)	
	نفوذ، بهره‌گیری سوء از فرصت‌های داخلی است (۲-۹۴۰۵۱۷/۲۱)	
	معنای نفوذ، اقدام (تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی) افرادی تأثیرگذار از خود ملت بر طبق خواست و میل و اراده مستکبرین است (۱-۹۴۰۶۲۵/۲۵)	
	نفوذ، اتخاذ وسیله برای تحمیل خواسته‌ها است (۱-۹۴۰۶۱۸/۲۶)	
	نفوذ، یکی از ابزارهای جنگ نرم است (۱-۸۸۰۹۰۴/۳۱)	
نفی نفوذ و دخالت قدرت‌های مسلط دنیا در کشور، از نفی‌های جمهوری اسلامی است (۱-۸۷۰۹۲۴/۳۳)		
استادگی در مقابل نفوذ دشمن، از اجزای ساخت حقیقی و باطنی جمهوری اسلامی است (۱-۸۷۰۹۲۴/۳۴)		
نفوذ، تلاشی در راستای تأمین نیات دشمنان از طریق خریدن برخی از عناصر مؤثر در دولت‌ها است (۲-۸۵۰۸۱۷/۳۶)		

ادامه جدول ۶. شناسایی مضامین سازمان‌دهنده بر اساس مضامین پایه‌ای

ردیف	مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان‌دهنده
۳	الگوگیری از نفوذ دشمنان، از اصول تغییرناپذیر انقلاب است (۱-۸۱۰۳۱۴/۳۸).	چستی نفوذ
	مراحل نفوذ: تحت‌تأثیر قرار دادن ذهن‌ها و سپس از بین بردن موانع نفوذ در ارکان نظام مثل شورای نگهبان (۱-۷۸۰۲۲۸/۴۲).	
	نفوذ، نفوذ در ذهنیت، ایمان، دل، عواطف و عشق مردم از طرق فرهنگی است (۲-۷۸۰۲۲۸/۴۲).	
	ذهنیت [مورد اشاره در تعریف نفوذ]: ذهنیت‌های حاکم بر وجود انسان که رفتارهای او را به سمتی هدایت می‌کند (۱-۷۸۰۹۲۳/۴۵).	
	نفوذ، هدف اول قدرت‌های مستکبر است (۱-۷۸۰۱۰۱/۴۳).	
	نفوذ، جنگ فکرها و اراده‌ها است (۱-۹۵۰۳۳۱/۵۰).	
	نفوذ، ویران‌کننده استقلال است (۱-۸۴۰۵۱۵/۵۴).	
	نفوذ، دعوایی بر سر حفظ استقلال است (۲-۸۴۰۵۱۵/۵۴).	
	نفوذ، برنامه‌ای برای تراشیدن سد مستحکم ایمان ملت است (۳-۸۴۰۲۱۲/۷۴).	
	نفوذ، تأثیرگذاری روحی - روانی بر روی آحاد ملت است (۱-۸۳۱۱۱۵/۷۵).	
نفوذ، برنامه‌ای مبتنی بر تبلیغات و تصویرسازی در افکار عمومی است (۴-۸۳۱۰۱۹/۷۸).		
نفوذ، یک سیاست است (۱-۹۰۰۳۰۸/۷۹).		
نفوذ، برنامه‌ای برای سرایت دادن فرهنگ، اخلاق، عقاید و باورهای دشمنان یک ملت در آن ملت است (۱-۶۸۰۹۱۵/۸۱).		
۴	نفوذ، نیاز به ساخت و برنامه‌ریزی دارد (۲-۹۸۰۴۰۵/۱).	ویژگی‌های نفوذ
	فریبنده بودن و خدمه‌محور بودن، از ویژگی‌های نفوذ است (۲-۹۷۱۲۲۳/۳).	
	نفوذ منحصر در «نظر» نیست، بلکه متجلی در «عمل» است (۳-۹۷۱۲۲۳/۳).	
	هزینه‌بر بودن نفوذ (۲-۹۶۱۰۰۶/۷).	
	نقشه‌ای بودن نفوذ (۲-۹۶۱۰۰۶/۸).	
	برنامه نفوذ دشمن در هر دوره‌ای با دوره دیگر متفاوت است (عصر بودن نفوذ) (۳-۹۶۱۰۰۶/۸).	
	نفوذ برنامه‌ای هدف‌دار و نقطه‌زن (مسئولان/مردم) است (۳-۹۴۱۲۲۰/۱۶) / (۱۴-۹۴۰۹۰۴/۲۰).	
	نفوذ، دشمنی نرم است (۱-۹۴۰۹۰۴/۱۹).	
	ظواهرسازی و بزرگ کردن، از ویژگی‌های نفوذ است (۲-۹۴۰۹۰۴/۲۰).	
	آینده‌گرایی، از ویژگی‌های نفوذ است (۱۲-۹۴۰۹۰۴/۲۰).	
	ابتنا بر جذابیت، از ویژگی‌های نفوذ است (۱۳-۹۴۰۹۰۴/۲۰) / (۱-۸۳۱۰۱۹/۷۸).	
	نفوذ در پوشش‌های مختلف، از ویژگی‌های نفوذ است (۱-۸۵۰۷۲۵/۶۰).	
	نفوذ، برنامه‌ای فکر شده است (۱-۹۴۰۵۳۱/۲۷) / (۱-۹۴۰۷۲۰/۶۷).	
	نفوذ، برنامه‌ای ضعیف‌کننده و انفعال‌زا است (۱-۹۲۰۴۳۰/۲۹).	
	نفوذ، برنامه‌ای با قدمت (۲۱۹ ساله) است (۲-۹۲۰۴۳۰/۲۹).	
	نفوذ، یک واقعیت تاریخی است (۳-۹۲۰۴۳۰/۲۹).	
	تجربه‌محور بودن، از ویژگی‌های نفوذ است (۴-۸۸۰۷۰۲/۳۲).	
زمان‌بر بودن، از ویژگی‌های نفوذ است (۱-۸۵۰۸۱۷/۳۶).		
غیرنظامی بودن، ویژگی نفوذ است (۱-۸۱۱۰۱۹/۳۷) / (۲-۶۹۰۹۰۵/۶۴) / (۲-۸۴۰۲۱۲/۷۷).		

ادامه جدول ۶. شناسایی مضامین سازمان دهنده بر اساس مضامین پایه‌ای

ردیف	مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان دهنده
۴	پیشرفت زدا بودن، ویژگی نفوذ است (۷۹۰۸۱۱/۴۰-۱).	ویژگی های نفوذ
	موزیکری، از ویژگی های دشمنی امریکا است (۸۱۰۸۱۳/۴۶-۲).	
	اقدام موریانه وار، از ویژگی های نفوذ است (۹۱۰۸۱۰/۴۹-۱) / (۹۱۰۸۱۰/۴۹-۲).	
	اقدام به شکل موش های دزد، از ویژگی های نفوذ است (۹۱۰۸۱۰/۴۹-۲).	
	نفوذ، برنامه ای همه جانبه است (۸۲۰۲۲۲/۵۸-۴).	
	اغواگری و محرک بودن، ویژگی های نفوذ است (۸۳۱۰۱۹/۷۸-۳) / (۸۳۱۰۱۹/۷۸-۴).	
	پیچیدگی، ویژگی نفوذ است (۸۴۰۲۱۲/۷۷-۱).	
۵	موجه سازی و ظاهر سازی، ویژگی های نفوذ است (۸۳۱۰۱۹/۷۸-۲).	حوزه های نفوذ
	اقتصاد از حوزه های تأثیرگذار بر نفوذ است (۹۷۱۱۲۲/۵-۲).	
	یکی از حوزه های نفوذ، سرعت اطلاعات است (۹۷۰۱۲۹/۶-۱).	
	حوزه فرهنگ، از حوزه های نفوذ دشمن است (۹۵۰۵۳۱/۱۴-۱) / (۹۵۰۷۱۱/۶۶-۲).	
	جاسوسی، کم اهمیت ترین نوع نفوذ است (۹۴۰۹۰۴/۲۰-۳).	
	حوزه های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی، حوزه های نفوذاند (۹۴۰۶۲۵/۲۳-۱).	
	نفوذ سیاسی و فرهنگی با اهمیت ترین و نفوذ اقتصادی و امنیتی کم اهمیت ترین حوزه های نفوذ می باشند (۹۴۰۶۲۵/۲۳-۲).	
۶	نفوذ سیاسی، نفوذ در مراکز تصمیم گیری و اگر نشد تصمیم سازی است (۹۴۰۶۲۵/۲۵-۲).	انواع نفوذ
	تعریف نفوذ در سطح جنگ امنیتی (نفوذ در معنای خاص)، از سطوح نفوذ است (۹۵۰۳۳۱/۵۰-۲).	
	حوزه سیاسی و فرهنگی، از حوزه های نفوذاند (۸۴۰۲۱۲/۷۷-۳).	
	نفوذ دو جور دارد: نفوذ فردی و نفوذ جریانی (۹۴۰۹۰۴/۲۰-۱).	
	نفوذ فرد در شبکه، از انواع نفوذ است (۹۴۰۹۰۴/۲۰-۶).	
۷	نفوذ شبکه در شبکه، از انواع نفوذ است (۹۴۰۹۰۴/۲۰-۷).	ویژگی های عاملیت داخلی نفوذ
	نفوذ شبکه در فرد، از انواع نفوذ است (۹۴۰۹۰۴/۲۰-۱۱).	
	نفوذ فرد در فرد، از انواع نفوذ است (۹۴۰۹۰۴/۲۰-۱۵).	
	بی ایمانی، بی وجدانی و سست بنیاد بودن، ویژگی افراد خود فروخته است (۸۱۰۸۱۳/۴۶-۱).	
	ایادی دشمنان، متصدی نفوذاند (۸۳۱۰۱۹/۷۶-۳).	
	متصدیان نفوذ، عناصری زبده و فعال و تأثیرگذار بر جوامع اند (۸۳۱۱۱۵/۷۵-۲).	
	نفوذی ها، غالباً از روی جهل ابزار نفوذ می شوند (۸۴۰۲۱۲/۷۴-۱).	
۸	نفوذی، در لباس های مختلف است (۹۴۰۶۲۵/۲۲-۳).	کار ویژه عاملیت داخلی نفوذ
	مسئول نفوذ زده، بیشتر جاهلانه و گاه عالمانه برنامه دشمن را پیاده می کند (۹۴۱۲۲۰/۱۶-۵) / (۹۴۱۲۰۵/۱۷-۳) / (۸۲۰۲۲۲/۵۸-۳).	
	ویژگی های عوامل درونی دشمن: غریب پرست، سست عنصر، مادی و فریب بخور (۹۵۰۷۲۸/۱۳-۲).	
	دشمنان برای نفوذ در درون ملت، عامل دارند (۹۵۰۷۲۸/۱۳-۱).	
	نفوذی، عامل پیاده سازی نفوذ است (۹۴۱۲۰۵/۱۷-۲).	
	دست نشانندگان فرهنگی و سیاسی، عوامل تلاش برای استحاله نظام اسلامی اند (۸۴۰۶۰۲/۷۰-۲).	

ادامه جدول ۶. شناسایی مضامین سازمان دهنده بر اساس مضامین پایه‌ای

مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه‌ای	ردیف
نهاد شناسی عاملیت خارجی نفوذ	دستگاه‌های سیاسی و دیپلماسی، عامل خارجی تزویر دشمن اند. (۹۴۰۹۰۴/۶۵-۳).	۹
اهداف کلان دشمن از نفوذ	ایجاد سلطه و دخالت از اهداف نفوذ است (۴-۹۷۱۲۲۳/۳) / (۱-۹۷۱۱۲۲/۵) / (۱-۸۳۱۰۱۹/۷۶) / (۱-۷۹۰۸۲۴/۳۹).	۱۰
	از اهداف نفوذ، تأمین منافع نامشروع [قدرت‌های سلطه‌گر] است (۳-۹۶۰۶۲۶/۱۰).	
	از اهداف نفوذ، تضعیف ملت‌ها است (۴-۹۶۰۶۲۶/۱۰).	
	از اهداف نفوذ، نابود کردن رشادت‌ها و اقتدارهای ملی است (۵-۹۶۰۶۲۶/۱۰).	
	نفوذ برای تأمین منافع دشمن است (۵-۹۴۰۹۰۴/۲۰).	
	ضربه زدن به اسلام، از اهداف نفوذ است (۲-۹۴۰۵۳۱/۲۷).	
	تحت‌الشعاع قرار دادن منافع یک کشور از اهداف نفوذ است (۱-۹۲۱۱۱۹/۲۸).	
	هدف نفوذ، زدودن استقلال از یک کشور است (۲-۹۲۱۱۱۹/۲۸).	
	هدف نفوذ، سلب عزت از یک جامعه برای غلبه بر آن جامعه است (۱-۹۱۰۳۱۴/۳۰).	
	هدف نفوذ، زدن سنگ‌های معنوی است (۱-۸۸۰۷۰۲/۳۲).	
	هدف نفوذ، شکست دادن ملت‌ها است (۱-۸۶۰۶۳۱/۳۵).	
	هدف نفوذ، توسعه منافع قلدران دنیا است (۱-۷۹۰۱۲۶/۴۱).	
	فروپاشی نظام از طریق نفوذ در درون ملت، هدف اصلی نفوذ است (۲-۸۱۰۹۰۱/۴۷).	
	سست کردن پایه‌ها و ارکان نظام، از اهداف نفوذ است (۳-۹۴۱۰۱۴/۴۸).	
	به زانو درآوردن انقلاب، هدف نفوذ دادن فرهنگ دشمن است (۱-۹۵۰۳۰۳/۵۲).	
	به تبعیت کشاندن کشور، هدف نفوذ است (۲-۹۵۰۳۰۳/۵۲).	
	تردید افکنی در خود انقلاب و ریشه‌های عمیق‌تر آن نظیر اسلام و عاشورا و تشیع، از اهداف نفوذ است (۲-۸۲۰۲۲۲/۵۸).	
	ضربه زدن به کشور در هر زمان ممکن، از اهداف نفوذ است (۱-۸۸۰۲۲۴/۶۱).	
	رخنه در داخل ملت با هدف پیروزی بر ملت، هدف نفوذ است (۴-۶۹۰۹۰۵/۶۴).	
	بازگرداندن ملت از راه انقلاب و جهاد و مبارزه، از اهداف نفوذ است (۱-۹۶۰۷۱۱/۶۶).	
تغییر باطن و سیرت، با حفظ صورت و ظاهر انقلاب، هدف جنگ نرم و نفوذ است (۲-۹۴۰۷۲۰/۶۷) / (۱-۸۹۱۱۱۵/۶۸).		
تهی کردن نظام اسلامی از حقیقتش، از روحش و از هویت واقعی‌اش، هدف دشمن است (۱-۸۴۰۶۰۲/۷۰).		
استحاله دستاوردهای انقلاب و اهداف امام راحل، از اهداف دشمن است (۱-۷۷۱۲۰۴/۷۱).		
پوک، پوسیده و میان‌تهی کردن انقلاب (استحاله معنوی) از اهداف دشمن است (۱-۷۰۰۲۲۱/۷۲).		
دنبال کردن اهداف استعماری قدیم، هدف نفوذ است (۳-۸۳۱۱۱۵/۷۵).		
ریق کردن اعتقادات و احساسات اسلامی، از اهداف نفوذ است (۲-۹۰۰۳۰۸/۷۹).		
رسوخ دادن تفکرات الحادی و شبه‌الحادی از طرق مختلف، از اهداف نفوذ است (۳-۹۰۰۳۰۸/۷۹).		

ادامه جدول ۶. شناسایی مضامین سازمان‌دهنده بر اساس مضامین پایه‌ای

مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه‌ای	ردیف
اهداف ناظر به نفوذ در عامه مخاطبین	دگرگون‌سازی باورهای پایه‌ای جامعه، از اهداف نفوذ است (۱-۹۴۰۶۲۵/۲۴).	۱۱
	ایجاد خلل در باورهای انقلابی و دینی، از اهداف نفوذ است (۱-۹۴۰۶۲۵/۲۲).	
	تغییر باورها، آرمان‌ها، ارزش‌ها، نگاه‌ها، خواست‌ها و سبک زندگی مخاطب، از اهداف نفوذ است (۱۰-۹۴۰۹۰۴/۲۰).	
	رخنه در اعتقادات و ایمان راسخ مردان و زنان مؤمن کشور، از اهداف نفوذ است (۱-۸۸۰۲۲۴/۶۲).	
اهداف ناظر به نفوذ در ساختار	یکی از اهداف نفوذی، ورود در دستگاه‌های تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر است (۱-۹۶۱۰۰۶/۹).	۱۲
	هدف نفوذ، انهدام ایمان‌ها، عزم‌ها، پایه‌ها و ارکان اساسی یک نظام و یک کشور است (۲-۸۸۰۷۰۲/۳۲).	
	هدف نفوذ، تبدیل فرصت‌ها به تهدیدها برای یک نظام است (۳-۸۸۰۷۰۲/۳۲).	
	تلاش برای نفوذ دادن ابادی دشمن در مدیریت‌های انقلاب، از اهداف نفوذ است (۲-۶۶۰۶۳۱/۵۵).	
اهداف ناظر به نفوذ در مسئولان	هدف نفوذ، تغییر محاسبه مسئولان برای در مشت دشمن قرار گرفتن فکر و اراده مسئولان است (۲-۹۴۱۲۲۰/۱۶).	۱۳
	هدف نفوذ، تبدیل [بیشتر ناخواسته و بعضاً خواسته] مسئول کشور به عامل پیاده‌سازی خواست دشمن است (۴-۹۴۱۲۲۰/۱۶).	
	تغییر در منظومه تصمیم‌سازی مسئولان، از اهداف نفوذ است (۴-۹۴۰۹۰۴/۲۰).	
	ایجاد کردن تردید و تجدیدنظر مسئولین در محاسبات و اراده خود، از اهداف نفوذ است (۱-۹۰۱۰۱۹/۵۷).	
اهداف ناظر به نفوذ در مردم	تأثیرگذاری بر گروه‌ها و شخصیت‌ها، از اهداف نفوذ است (۲-۷۹۰۸۱۱/۵۹).	۱۴
	هدف نفوذ، تغییر باور مردم به اسلام، انقلاب و اسلام سیاسی [و اسلام اجتماعی] و جا انداختن عکس آنها در ذهن مردم است (۶-۹۴۱۲۲۰/۱۶).	
	سرد کردن دل‌های مردم نسبت به انقلاب، از اهداف نفوذ دشمن است (۱-۸۱۰۹۰۱/۴۷).	
	ایجاد تردید، تزلزل و دودلی در مردم نسبت به آرمان‌های انقلاب (فروپاشی)، از اهداف نفوذ است (۳-۸۱۰۹۰۱/۴۷).	
	خالی کردن پشت نظام از پشتیبانی مردم، از اهداف نفوذ دشمن است (۴-۸۱۰۹۰۱/۴۷).	
	ایجاد تردید در مردم و جداسازی آنها از نظام، از اهداف نفوذ است (۲-۹۰۱۰۱۹/۵۷).	
	تدارک دیدن سربازانی در محیط‌های دانشجویی، از اهداف نفوذ است (۲-۸۵۰۷۲۵/۶۰).	
اهداف ناظر به نتیجه نفوذ	تأثیرگذاری بر مردم و تغییر طیف وسیعی از باورهای دینی، سیاسی و فرهنگی مردم و سست کردن ایمان آنان به‌ویژه جوانان، از اهداف جنگ نرم و نفوذ است (۳-۹۴۰۷۲۰/۶۷).	۱۵
	تسخیر فرهنگی و استحاله فکری مردم، اهداف سرانگشتان دشمن در داخل است (۱-۸۱۰۵۰۵/۳۳).	
	تغییر دادن فکر جوانان ما، از اهداف نفوذ است (۴-۹۰۰۳۰۸/۷۹).	
	وابستگی، نتیجه نفوذ فرهنگ بیگانه است (۱-۶۸۰۹۱۵/۸۰).	
	نتیجه نفوذ، نادیده انگاری منافع یک ملت است (۲-۷۹۰۸۲۴/۳۹).	

با عنایت به جدول شماره ۶، در مجموع ۱۵ مضمون سازمان‌دهنده استخراج گردید که در جدول شماره ۷ آورده شده است.

جدول ۷. مضامین سازمان‌دهنده پژوهش

ردیف	مضمون سازمان‌دهنده	ردیف	مضمون سازمان‌دهنده
۱	جنس نفوذ	۹	کار ویژه عاملیت داخلی نفوذ
۲	زمینه‌های نفوذ	۱۰	اهداف کلان دشمن از نفوذ
۳	چیستی نفوذ	۱۱	اهداف ناظر به نفوذ در عامه مخاطبین
۴	ویژگی‌های نفوذ	۱۲	اهداف ناظر به نفوذ در ساختار
۵	حوزه‌های نفوذ	۱۳	اهداف ناظر به نفوذ در مسئولان
۶	انواع نفوذ	۱۴	اهداف ناظر به نفوذ در مردم
۷	ویژگی‌های عاملیت داخلی نفوذ	۱۵	اهداف ناظر به نتیجه نفوذ
۸	نهادشناسی عاملیت خارجی نفوذ		

۳. شناسایی مضامین فراگیر

در این مرحله، مضامین سازمان‌دهنده در ترکیبی جدید بر مبنای شباهت‌های محتوایی موجود میان آنها ادغام شده و مضامین فراگیر در قالب نظام معنایی پژوهش تدوین می‌شوند. این مضامین فراگیر و مضامین سازمان‌دهنده ذیل هر یک در جدول شماره ۸ آمده است.

جدول ۸. شناسایی مضامین فراگیر

ردیف	مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده
۱	مبانی نفوذ دشمن	جنس نفوذ
		زمینه‌های نفوذ
		چیستی نفوذ
		ویژگی‌های نفوذ
۲	ابعاد نفوذ دشمن	حوزه‌های نفوذ
		انواع نفوذ
۳	عاملیت نفوذ دشمن	ویژگی‌های عاملیت داخلی نفوذ
		نهادشناسی عاملیت خارجی نفوذ
		کار ویژه عاملیت داخلی نفوذ
۴	اهداف نفوذ دشمن	اهداف کلان دشمن از نفوذ
		اهداف ناظر به نفوذ در عامه مخاطبین
		اهداف ناظر به نفوذ در ساختار
		اهداف ناظر به نفوذ در مسئولان
		اهداف ناظر به نفوذ در مردم
		اهداف ناظر به نتیجه نفوذ

۴. استخراج الگوی نظری مفهوم‌شناسی نفوذ مبتنی بر تحلیل مضمون و شبکه مضامین

در این مرحله به مدل‌سازی و ارائه الگوی نظری مبتنی بر تحلیل مضمون و شبکه مضامین مبادرت ورزیده می‌شود. در واقع، از ترسیم منظومه ارتباطی میان مضامین فراگیر شناسایی شده در پژوهش، الگوی نظری پژوهش ارائه می‌گردد تا مدل مفهوم‌شناسی نفوذ از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، به دست آید. لازم به ذکر است که در این الگو، جملاتی که با علامت مربع مشکی و به صورت مایل (Italic) مشخص شده‌اند، جملات اول مجموعه زیرین خود هستند که هر مجموعه مربوط به یکی از مضامین سازمان‌دهنده ذیل مضمون فراگیر مورد اشاره می‌باشد.

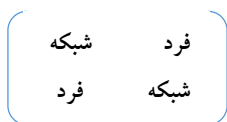

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

برخوردار است که نمی‌توان بر این مهم چشم پوشید. جمع‌آوری روشمند داده‌ها و برداشتن گام‌هایی برای رسیدن به یک الگو که کوچک‌شده قسمتی از یک پدیده بزرگ است و فهم واقعیت را آسان‌تر می‌کند، یکی از بهترین راه‌ها برای دستیابی به درکی راهگشا در مسأله نفوذ است و بدین خاطر پژوهش حاضر کار ویژه خود را دستیابی به الگوی مفهوم‌شناسی نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، قرار داد و از این رهگذر توانست در خور ظرفیت مقاله، این الگو را طراحی و ارائه کند. الگویی که خود نشانگر مختصات نظام مفهوم‌شناسی نفوذ است.

چنان‌که از الگوی ارائه‌شده بر می‌آید، منطبق بر منظومه فکری امام خامنه‌ای، نفوذ از جنس توطئه و تزویر بوده و قالبی است برای تحقق استعمار فرانو و از طریق رصد و بهره‌گیری از نقاط ضعف موجود در داخل کشور صورت می‌گیرد. این نقشه که یک سیاست جنگ نرم و یک حرکت مضر برای منافع ملی است و استقلال کشور را هدف قرار داده و به‌دنبال تراشیدن سد مستحکم ایمان ملت و تأثیرگذاری روحی، ذهنی و رفتاری بر روی آنان می‌باشد.

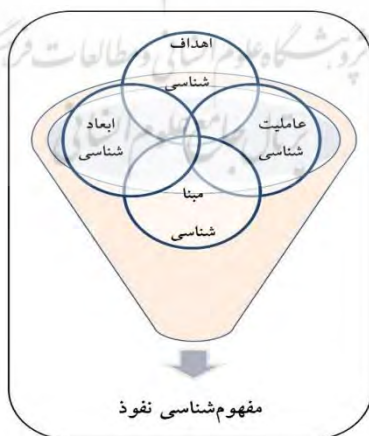
یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که برنامه نفوذ خارجی دارای ویژگی‌های متنوعی است. این برنامه، نقشه‌ای برنامه‌ریزی‌شده، همه‌جانبه، پیچیده، محرک، نرم و غیرنظامی، تجربه‌محور، زمان‌بر، فریبنده، خدعه‌محور، هزینه‌بر، عملیاتی، عصری، نقطه‌زن، فکرشده، ضعیف‌کننده، انفعال‌زا و پیشرفت‌زدا بوده و مبتنی بر جذابیت، آینده‌گرایی و ظاهرسازی است و در پوشش‌های مختلف شکل می‌گیرد و در عمر ۲۱۹ ساله خود در تاریخ ایران معاصر (تاکنون)، بزرگترین ضربه‌ها و خسارت‌ها را به کشور و مردم ایران وارد آورده است. برنامه نفوذ که توسط قدرت‌های سلطه‌گر جهانی و در طول آنها، به‌وسیله عاملیت داخلی (ندانسته یا دانسته) و خارجی نفوذ پیاده‌سازی می‌شود را می‌توان در دو حوزه تقسیم‌بندی کرد: یکی، حوزه نفوذ در معنای عام آن، که شامل عرصه‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و امنیتی می‌گردد و دیگری، حوزه نفوذ در معنای خاص آن، که عرصه‌های امنیتی (جاسوسی، سرقت اطلاعات و جنگ اطلاعات) را در بر می‌گیرد. انواع نفوذ از منظر امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) را نیز می‌توان در قالب یک ماتریس دو بعدی با دو سطر و دو ستون نشان داد. در این ماتریس ما با چهار درایه (عناصر درون ماتریس) مواجه هستیم که به قرار شکل زیر است. بر این اساس، نفوذ دارای چهار نوع است که ذیل دوگانه نفوذ فردی/جریانی قرار می‌گیرند. این چهار نوع عبارت‌اند از: نفوذ فرد در فرد، نفوذ فرد در شبکه، نفوذ شبکه در فرد و نفوذ شبکه در شبکه.

شکل ۳. ماتریس انواع نفوذ

بر طبق یافته‌های پژوهش، هدف کلان این نفوذ همه‌جانبه، استحاله و فروپاشاندن نظام، به تبعیت و سلطه‌کشاندن و زدودن استقلال کشور و هویت‌زدایی از ملت است و دو مخاطب اصلی دارد: یکی، آحاد مردم به‌ویژه جوانان و دیگری خواص به‌ویژه مسئولان نظام. در ارتباط با مردم، برنامه نفوذ درصدد تغییر باورهای انقلابی، دینی، سیاسی و فرهنگی، آرمان‌ها، ارزش‌ها، خواست‌ها و سبک زندگی مردم ایران و در یک کلام، دگرگونی ذهنیت‌ها و رفتارهای متأثر از ذهنیت‌ها در راستای منافع خود [دشمن] است. همچنین، ناظر به مسئولان نیز، برنامه نفوذ به‌دنبال تغییر در منظومه محاسباتی دست‌اندرکاران برای در مشیت دشمن قرارگرفتن فکر و اراده آنان و ایجاد اختلال در دستگاه‌های تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری نظام است؛ برنامه‌هایی که در زمره اهداف اصلی پروژه نفوذ خارجی قرار می‌گیرند.

افزون بر استخراج مؤلفه‌های دخیل در تبیین الگوی نظری پژوهش، که در بالا به امتهات آنها اشاره شد، به‌عنوان دستاورد اصلی این مقاله، می‌توان از طراحی و ارائه دستگاه فهم نفوذ خارجی در چهارچوب اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) نام برد. که در شکل زیر نشان داده شده است. ناگفته پیداست که این شکل، مدل کوچک‌شده الگوی نظری مستخرج از پژوهش است.

شکل ۴. دستگاه فهم نفوذ خارجی در چهارچوب اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، سید علی، **بیانات**، قابل بازیابی در: <http://khamenei.ir>
 احمدیان، علی اکبر (۱۳۹۴)، نظریه نفوذ؛ تبیین ماهیت انواع نفوذ و رابطه آنها با دستگاه چهارطیفی تهدید (با بهره‌گیری از دیدگاه‌ها و بیانات امام خامنه‌ای، **فصلنامه آفاق امنیت**، شماره ۲۸.

الفت پور، محمدعلی (۱۳۹۷)، **نقاب‌ها: جریان‌شناسی نفوذ در تاریخ انقلاب اسلامی**، تهران: پرستا.

پورکاوه دهکردی، محمد؛ صلواتیان، سروش (۱۳۹۶)، فرایند و سازوکار پروژه نفوذ بر مبنای دیدگاه مقام معظم رهبری، **فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی**، شماره ۵۰.

جعفری ولدانی، اصغر؛ پیرهادی، محسن (۱۳۹۵)، ابعاد نفوذ امریکا در ایران (۱۹۷۹ - ۱۹۵۳) و پیامدهای آن در شکل‌گیری روابط دو کشور پس از انقلاب اسلامی، **فصلنامه پژوهش‌های سیاسی جهان اسلام**، شماره ۱۹.

دولتی، مجتبی (۱۳۹۶)، **نفوذ در پسا برجام**، تهران: مؤسسه فرهنگی هنری قدر ولایت. دهخدا، علی‌اکبر (۱۳۷۷)، **لغت‌نامه دهخدا**. تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران. شریف، حمیدرضا؛ محمدعلی نژاد، فاطمه (۱۳۹۱)، زبان الگو و روان‌شناسی شناختی، **فصلنامه علمی - پژوهشی صغه**، شماره ۵۶.

شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰)، **تدوین الگوی رهبری خدمتگذار از دیدگاه امام خمینی (ره) و مقایسه آن با برخی از الگوهای رهبری خدمتگذار در مدیریت نوین**، رساله دکتری (در دست چاپ)، دانشگاه تهران.

طالعی حور، رهبر؛ بهرامی، رستم (۱۳۹۶)، راهبرد نفوذ آمریکا و تأثیر آن بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران (با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری)، **فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی**، شماره ۴۸.

عابدی جعفری، حسن؛ تسلیمی، محمدسعید؛ فقیهی، ابوالحسن؛ شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰)، تحلیل مضمون و شبکه مضامین؛ روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی، **فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی**، سال پنجم، شماره دوم.

عمید، حسن (۱۳۸۹)، **فرهنگ عمید**، تهران: اشجع.

قاضی، سیدعلیرضا؛ تاج‌آبادی، حسین (۱۳۹۵)، مفهوم توسعه و پیشرفت در اندیشه مقام معظم رهبری، **فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی**، سال ۲۴، شماره ۳.

معین، محمد (۱۳۸۸)، **فرهنگ فارسی معین**، تهران: انتشارات امیرکبیر.

Attride, Stirling. J, (2001), Network Thematic: An Analytic Tool for Qualitative Research, *Qualitative Research*, Vol.1, No.3, pp.385 - 405.

Boyatzis, Richard E (1998), Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development. Thousand Oaks: Sage Publication.

Given, Lisa M (2008), The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods, Thousands Oaks: Sage Publication.

King, Nigel; Horroks, Christine (2010), Interviews in Qualitative Research. Thousand Oaks: Sage Publication.

<http://www.apll.ir> ۱۳۹۸/۰۵/۱۲

<https://www.ldoceonline.com/dictionary> ۱۳۹۸/۰۵/۱۳

<https://www.lexico.com/en/definition> ۱۳۹۸/۰۵/۱۳

